

Texty k rytmickým a melodickým cvičením

Výběr říkanek, rozpočítadel a veršů
z lidové poezie a z dětských knih
příhodně se vážících ku práci s rytmem;
též k jazyka či mluvidel hbitosti
i hudební tvořivosti nápomocných.

- I**
1. Máma pere.
  2. Jirka zívá
  3. Táta oře.
  4. Hana zpívá.
  5. Babka hledí.
  6. Dědek mžourá
  7. Kočka přede.
  8. Pes jen kouká.

- II**
1. Voda neteče.
  2. Tráva neroste.
  3. Vítr nevané.
  4. Lesy nešumí.
  5. Kráva nebučí.
  6. Tele nečučí.
  7. Čuník neryje.
  8. Podzim už tu je.

- III**
1. Slepíčka zobe.
  2. Kravička leží.
  3. Tancují myši.
  4. Motyka kope.
  5. Lopata ryje.
  6. Slepice klove.
  7. Ferdinand zuří.
  8. Pes se jen směje.

- IV**
1. Bum, bum, na vrata,
máme čtyry kořata.
  2. Jiná země, jiný mrav.
  3. Tmavé vánoce,
světlé stodoly.
  4. Svatá Markyta
hodila srp do žita.
  5. Kdo seje vítr, sklízí bouři.
  6. Barbora na ledě,
vánoce na blátě.
  7. Kdo se bojí, nesmí do lesa.
  8. Emane, Emane,
schovej dudy, máma jde!
- V**
1. Mráz kopřivu nespálí.
  2. Každý chvilku tahá pilku.
  3. Svatá Markyta peče jelita.
  4. Starej Karel do pekla zajel.
  5. Vstávej ráno, Mariáno!
  6. Mladý může, starý musí.
  7. Mladí ležáci, staří žebráci.
  8. Všude dobře, doma nejlíp.
  9. Jak si kdo ustele, tak si lehne.
  10. Láska k poli krmí voly.

- VI 1. Andělíky, dva špalíky, cvoky, boky, ven,
nepůjdeš-li, vyrazím tě zlatým kamenem.
2. Stojí vrba u potoka, jmenuje se klíč,
na koho to slovo padne, ten musí jít pryč.
3. Enyky, benyky, kliky bé, ábr, fábr dominé,
elce, pelce do pekelce - Jana musí ven !
4. An don, dydyón, cíve kopión,
anaraka, levá ruka, ten líšeňský zvon.
5. Byla jedna babka, prodávala jabka,
za děravý groš, prodala jich koš.
6. Vašek Pašek, to je pán, na trumpetu troubí sám,
troubí na ni na návsi, sbíhají se všichni psi.
7. Spadla moucha do capoucha, zlámala si koleno,
tři neděle naříkala, tuze ji to bolelo.
8. Šel dědeček do kopečka, muzika mu hrála,
nohy se mu třepotaly, babička se smála.
9. Šel Pepíček brázdou, měl kapsičku prázdnou,
přišla za ním Tonička a dala mu chlebička.
10. Stojí dub za dubem, hrá si kočka s holubem.
Holubičko, snes vajíčko, dones mi je sem!
11. Kovej, kovej, kovářičku, okovej mi mou nožičku,
okovej mi obě, zaplatím já tobě.
12. Běžela liška po ledu, ztratila klíček od medu,
kdo ho má, ať ho dá, ať se liška nehněvá.
13. Ivánek se učí číst, přečte z knížky každý list,
brzy, brzy, mámo zlatá, budu čísti jako táta.
14. Zajíčku, zajíčku, jak se máš?
Kde si nejvíc pochutnáš?
„V jetelíčku, v jeteli,
pak si skočím do zelí.“

15. Náš kocourek zlámal nohu;
nepřišel k nám ani domů.
Jaký byl? Strakatý,
ocásek měl střapatý.
16. Abraka, dabraka, čáry, máry,
kolesa, od lesa, brundibáry,
dobrdo natvrdo, drnky brnk,
kocour je v roští, brabec frnk.
17. Foukej, foukej, větríčku,
shod mi jednu hruštičku,
shod mi jednu nebo dvě,
budou dobré obě dvě.
18. Fanfr, fanfr, fanfrnoch, nastává nám nový rok,
nový rok nám nastává, koleda se nandává.
Hou, hou, haleluja!
19. Topol štíhlý jako věž, kam až, brachu, porosteš?
Ještě výš a ještě výš, až můj vršek nespatriš.
20. Zima byla, bláto bylo, cikáně se narodilo,
zima je, bláto je, cikáně už tancuje!
21. Nebojme se nic, purmistr je strýc
a policajt dobrý člověk, neudělá nic!
22. Petr a Pavel, do pekla zajel,
čert ho tam honí na bílém koni.
23. Myšičko, myš, pojď ke mně blíž!
Nepůjdu, kocourku, nebo mě sníš.
24. Sedí panna v kvítí, celá se jen svítí,
dáš-li panně polena, vyžene ven jelena.
25. Stromečku, vstávej, ovoce dávej,
umyj se, ustroj se, je Štědrý den.
26. Já jsem malý koledníček, vy jste velká koleda,
a když mě nic nedáte, pošlu na vás medvěda.

- VII 1. Jeden, dva, tři, my jsme bratři.
Který je tu mezi námi,
co si zalez' do té slámy.
Ten, ten nebo ten, vyhodme ho ven!
2. Stojí buk prostřed luk,
na tom buku devět suků,
ještě něco více:
červené střevíce,
bílé boty do roboty.
fuk, z řady ven!
3. Ptal se kocour kočky, zač je kilo čočky.
Kočička to nevěděla, staré myši ptát se chtěla.
Myška se jí vysmála, ještě se jí schovala.
4. Jsou na potoce ráčata, jsou na potoce raci.
Ryby, ryby, ryby, rak, rak, rak,
uděláme my to tak, tak, tak.
Uděláme na ně sobě sáček,
uhlídáme, chytí-li se ráček.
5. Otloukej se, písťaličko, spala jsi už dost!
Koho potkáš na tom světě. hrej mu pro radost!
Potkala jsem slepičku, dala vajec čepičku
a kohoutek zlatý proutek za veselou písničku.
6. Dup, dupy, dup, našel jsem pět hub,
první byla muchomůrka, byla u ní zlatá šňůrka,
druhá byla liška, je jich plná špízka,
třetí byl smrž, vrž si jen, vrž,
čtvrtá byla křapáč, jaký ty jsi strápáč,
pátá byla hřib, měl jsem hledat líp!
7. Zeptala se žabka hada:
“pročpak na mě rosa padá?“
Had byl chytrý všechno věděl,
a tak jí hned odpověděl:
„Řeknu jen tři slovíčka -
protože jsi rosnička!“

8. Spadla šiška na Františka. Počkej, šiško šiškátá,
budem péci dobré věci, buchty jako ze zlata.
Šup do pytle, šiško. už mám prázdné břicho.
9. Veverka, čiperka, sedí v rudém kožíšku,
ráda jí jadrka z ořechů a oříšků.
Skoč, veverko, skoč, S námi se tu toč!
10. Víš, proč malé medvíďátko
spí tak sladko, ach tak sladko?
Ono se mu v noci zdá,
jak to bývá u medvěďů,
o velikém hrnci medu.
Proto malé medvíďátko
spí tak sladko, ach, tak sladko.
11. Ptal se včera pána pán,
kudy tudy do Hajan?
To se dáte kolem plotu,
od Klímadel na Dřímotu,
z Dřímoty dál na Zívánky,
ze Zívánek na Hajánky,
z Hajánek dál k Polospaní
a tam dole na stráni,
to už budou Hajany.
Děkuji vám, pane, moc.
Na shledanou, dobrou noc
12. Jejda, jujda, dómine,
vítr pláče v komíně,
že tam spadl a že teď
kolem něho černá zed'.
Chudáček! a vyleze-li,
tož jak saze - celý černý.
Tož už mu nebude pomoci,
Bude smět foukat jen za noci.

14. Žába skřehoce v černém potoce,
syn se jí žení v turecké zemi,
bere si Hanku z černého zámku,
Hanka střapatá, košilka zlatá.
A ty malé rybičky, to jsou její družičky,
a ten velký kapr, to je její bratr,
kráva bez chvosta, to je starosta,
kůň bez jazyka, to je muzika.
15. Ene bene tyky mora, tamhle stojí černá hora,
ene bene houby, natáh se tam dlouhý,
ulovil tam palečka a ty jdi už z kolečka!
13. Náš Matěj, náš Matěj,
ten je hodně nohatej,
on má hodně dlouhý nohy,
chodí lidem na brambory,
Náš Matěj, náš Matěj,
ten je hodně nohatej.

Básničky Jiřího Havla

Jarní psaní

Už nám na zelené stráni
píše jaro první psaní
slova skládá z pampelišek
podbělů a sasanek,
sluníčko mu z modrých dálek
nakukuje do stránek.
Usmívá se, vidí v nich
háčky z křídel motýlích
čárky žížal, tečky včel
na kterých se třpytí pel ...
Ani vítr nelení,
hned se pouští do čtení,
a najednou hvízdne přísně:
“I když píšeš krasopisně,
co ty kaňky, kde se vzaly?”

Jaro vzdychlo a jen píplo:
“Krtci mi je udělali!”

Jak maloval malíř věže

Jednoho dne na nábřeží,
před stojanem stál.
Starou krásu pražských věží
v jarním slunci maloval.
Od Petřína, znenadání,
přihnal vítr černý mrak.
A byl konec malování.
Plátno zmoklo. Ale jak!
Pročpak mluvit o neštěstí?
Pan malíř se usmál zas,
a hned řekl: „Věže v dešti“
a napsal to pod obraz.

Mozaika

Ze země vytryskne mrňavý pramínek
nesměle omývá barevný kamínek.
A všechno kolem nich najednou šťastně zní,
že ti dva nebudou na světě zbyteční.
Průzračný pramínek k údolí uhání,
za ním se kamínek kutálí po stráni.
Brzy se narodí potůček z pramínků,
a v ruku malíře mozaika z kamínků.

Výstava na plotě

Plot mě pozval na výstavu zajímavých obrázků:
na jednom má kůň lví hlavu a pět tygřích ocásků,
na druhém má černá vrána křídla bílá jako sníh,
na třetím je mořská panna, která jezdí na bruslích.
Teď už budu jako pěna, co vám mám víc povídat.
Výstava je otevřená, můžete se podívat.

Jak se koupe vos

Povídala vos vose u hlemýždí lávky:
“Vykoupu se v ranní rose, ikdyž nemám plavky.“
Hned se prudce vznesla k šípku a z pružného stonku
udělala smělou šípku do modrého zvonku.
Ten pak bručel do večera: „Čert vem hloupou vosu!
Vždyť mi zase, jako včera, vycákala rosu...”

Smutní kosi

Že prý vosy honí kosi
z ranní rosy každý den.
A co kosi? Prosí vosy:
“Nám se z rosy nechce ven.“
Drzé vosy! teď si kosi
kapky rosy v očích nosí.
Marně prosí hlásky kosí.
Kosi vosy neuprosí

Už dozrává

V houpačce větví jablíčko si zraje,
zvědavě kouká do celého kraje,
poslouchá včely, motýly i vosy,
nazpaměť zná už všechny písňě kosí,
z rána když září rosa z trávy,
nosí mu ptáci čerstvé zprávy,
v poledním slunci lehce podřimuje,
i ve snu sládne, proto sladko mu je.

V noci pak mezi přivřenými víčky,
sleduje do usnutí večerníčky,
které mu měsíc promítá.
Mluvit však o nich odmítá.

Co ví, čím voní, co v něm zní,
dozví se jen ten, kdo je sní.

Otloukej se písťaličko

Josef Kožíšek

1. Vstávej, vstávej písťaličko
spala jsi už dost,
koho potkáš na tom světě
hraj mu pro radost.
Potkala jsem slepičku,
podala mi růžičku,
pak kohoutek zlatý proutek
za veselou písničku.
2. Klepy, klepy na kolínku,
otloukám si písťalinku.
Písťaličko polez dolů,
za potůček půjdem spolu,
sedneme si do vrboví,
podáme tě slavíkovi.
Slavík hraje králíkům:
tydli, tydli tydlidum!

Tancujte mi podle noty
od pondělka do soboty
a v neděli dost, dost, dost,
až na pražský most!

3. Ťuky, ťuky, polehýnku,
probudím já píšťalinku,
píšťalinko, vstaň,
po kopečku do borečku
běží zlatá laň.
Vlček běží – hola hej,
zlatá laňko, pozor dej!
Až já tobě zapískám,
po kopečku sejdi k nám!
Po kopečku cupy, sup,
do komory hupy, hup!
Jen ty moje píšťalinko,
pěkně se mi slup.

4. Stojí vrba u potoka,
do vody se dívá,
pod zelenou kamizolkou
píšťalku si skrývá.
Až já na ni budu hráti,
rybky budou tancovati,
rak se bude ptát:
já bych tak rád,
ale nevím jak, jak, jak.
Inu raku – tak, tak, tak.

Rozpočítadla

1. U našeho lesíka
starý ježek naříká,
ztratil prý tam nové boty,
jak šel pánům do roboty.
Nenaříkej, ježku náš,
mezi námi boty máš,
ať je našel ten neb ten,
vypíchej ho z kola ven.
2. Šla veverka na jahody,
utíkala podle vody,
jahody se rozsypaly,
do studánky napadaly.
Běž panenke, běž,
veverušku těš!
3. Stojí, stojí kopeček,
na kopečku stromeček,
ořechy má uzamčené
na stříbrný zámeček.
Pohladím je na tvářičky,
podají mi zlaté klíčky,
a to první den,
jeden ptáček ohniváček
vyletí mi ven.
4. En ten tynty,
kde jsou flinty,
já flinty neviděl,
já viděl vlka,
stál u potoka,
já na něj házel,
on bobky sázel,
hrajte mu,
trubte mu,
ať má kuráž na vojnu!

Básničky

ku hře na flétnu

Z tónů já jsem zrozená,
a do dřeva oděná.
Chceš-li mojí píseň znát,
stačí jenom naslouchat:

Hejno ptáčků přiletělo.
ve větvích si zpívat chtělo.
Teď tu ale tiše sedí,
do krajiny klidně hledí
a za malou chvíličku
naučí nás písničku.

Flétničko má maličká
bydlí v tobě písnička.
Když já tě teď pohladím
krásné tóny naladím.

Flétničko má maličká,
už dozněla písnička
a já tě teď ukládám
tvoje tóny uspávám.

Flétničko má maličká,
už dozněla písnička.
Tvé tóny teď v srdci mám
a s láskou tě ukládám.

Říkanky, rozpočítadla a verše vybrány z lidové poezie
a z dětských knih Františka Hrubína, Petra Denka,
Josefa Kainara, Vítězslava Nezvala, Jiřího Havla a Josefa Kozíška.

Vydalo Collegium pro arte antiqua
pro umělecké vyučování na seminářích waldorfské pedagogiky.
Redakce Mojmír Poláček

4. opravené a rozšířené vydání vyšlo v roce 2017